

вікових та індивідуальних особливостей дітей, рівня їх вихованості, інтересів, прагнень і потреб. Саме в ході цього виду практики у студентів формуються вміння творчо застосовувати теоретичні знання з педагогіки, психології, здійснювати планування своєї та діяльності дитячого колективу.

Самостійна робота в ролі вожатого є важливим етапом становлення майбутніх педагогів. Цей вид педагогічної практики дозволить студентам усвідомити сутність і специфіку роботи тимчасових дитячих об'єднань у сучасних умовах; ознайомитися з психолого-педагогічними основами виховної роботи з дитячим колективом; засвоїти основи організації оздоровчо-виховного процесу в умовах табору; оволодіти системою колективного планування роботи дитячого колективу; ознайомитися з системою самоврядування в житті тимчасового колективу;

організувати ігри та спортивно-оздоровчу роботу в умовах табору; оволодіти методикою проведення різних форм роботи в умовах оздоровчого закладу.

Подальше дослідження ведеться стосовно виявлення і застосування найбільш доречних та актуальних методів, видів і форм згуртування дитячого та підліткового колективів в умовах оздоровчого табору.

Л І Т Е Р А Т У Р А

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – С. 268.

2. Кацова Л. І. Формування професійного інтересу у майбутніх учителів у процесі педагогічної практики : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Кацова Лариса Іванівна. – Херсон, 2004. – 196 с.

3. Положення про проведення прак-

тики студентів вищих навчальних закладів України (затверджено наказом Міністерства освіти України від 8.04.1993 № 93 зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти від 20.12.1994 № 351) // Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту. – К., 1994. – Вип. 1. – 153 с.

4. Програма літньої педагогічної практики в оздоровчих таборах / Харківська А. А., Ткаченко К. Г., Дмитренко К. А. – Харків: КЗ "ХГПА", 2013. – 22 с.

5. Стрельников В. Ю. Роль ігрових технологій навчання у професійному розвитку студентів / В. Ю. Стрельников // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. – К. : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2004. – Вип. 37. – С. 41–51.

Стаття надійшла 16.04.2016 р.

УДК 37.036:378.18(477.73)

Наталія ШАРАТА

УПРАВЛІННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИМ ВИХОВАННЯМ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

У статті висвітлено досвід виховної діяльності, зокрема художньо-естетичного виховання студентської молоді Миколаївського національного аграрного університету.

Ключові слова: виховання, художньо-естетичне виховання, молодь, вищий навчальний заклад.

В статье отражен опыт воспитательной деятельности, в том числе художественно-эстетического воспитания студенческой молодежи Николаевского национального аграрного университета.

Ключевые слова: воспитание, художественно-эстетическое воспитание, молодежь, высшее учебное заведение.

The article shows the experience of educational work, also artistic and aesthetic education of students youth in Nikolaev National Agricultural University.

Keywords: education, artistic and aesthetic education, youth, high school

Мета: узагальнити досвід виховної діяльності й особливостей роботи науково-педагогічних працівників Миколаївського національного аграрного університету.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Головною особливістю сучасної вищої школи є її особиста зорієнтованість. Сьогодні вищий навчальний заклад покликаний формувати нову генерацію української інтелігенції – грамотну, всебічно розвинену, творчу і відповідальну за себе та свої дії, здатну активно спрямовувати на подальший розвиток незалежної Української держави всі набуті знання й уміння.

Миколаївський національний аграрний університет завжди прагнув і прагне використовувати мистецтво з метою підвищення культурного рівня студентів, розвитку їх творчих здібностей і соціальної активності.

Аналіз останніх досліджень. Необхідність розвивати особистість та естетичну культуру відзначає багато педагогів, психологів, письменників і діячів культури (Л. Виготський, Н. Лейзерова, А. Леонтьєв, А. Макаренко, Б. Неменський, В. Сухомлинський, В. Сластенін, К. Ушинський, В. Шацька та ін.) [5; 6].

Поняття естетичного виховання, естетичних почуттів зародились ще в глибокій давнині. Сутність естетичного виховання, його завдання, цілі змінювали-

ся, починаючи з часів Платона й Аристотеля аж до наших днів [1].

Художньо-естетичне виховання варто розглядати як універсальний засіб особистісного розвитку дітей на основі виявлення індивідуальних здібностей, естетичних потреб та інтересів. Художньо-естетичне виховання дітей у контексті навчання – це один з аспектів формування освіченої, творчої особистості, становлення її фізичного та морального здоров'я, всебічного розвитку її природних здібностей та задатків [2, 16].

Д. Лихачов трактує естетичне виховання як цілеспрямований процес формування творчо активної особистості, здатної сприймати й оцінювати прекрасне, трагічне, комічне, потворне в житті та мистецтві, жити й творити "за законами краси" [3]. Автор підкреслює провідну роль цілеспрямованого педагогічного впливу в естетичному становленні особистості.

На думку С. Безклубенка, "кінцева ціль естетичного виховання – гармонійна особистість, всебічно розвинута людина, освічена, прогресивна, високоморальна, що володіє умінням працювати, бажанням творити добро, що розуміє красу життя і красу мистецтва" [4, 26]. Ця мета

також відображає особливість естетичного виховання як частини всього процесу виховання.

Виклад основного матеріалу. Теоретичною і методологічною основою художньо-естетичного виховання в Миколаївському національному аграрному університеті (далі – МНАУ) є ідеї і досвід видатних учених, педагогів, психологів, діячів культури й мистецтва – Л. Виготського, В. Сухомлинського, К. Ушинського та інших.

Мета виховання студентської молоді МНАУ – сформувати всебічно й гармонійно розвинену, морально, культурно, професійно й соціально компетентну особистість, здібну ефективно реалізовувати свої права й обов'язки, успішно здійснювати професійну діяльність. У нових соціально-економічних умовах актуальним стає розвиток такої сукупності компетенцій, яка забезпечувала б молодій людині здібність: бути відповідальним; приймати спільні рішення; регулювати конфлікти ненасильницьким шляхом; розуміти та сприймати різні культури, релігії, мови та національні традиції; володіти новими технологіями, розуміти рамки їх застосування й розповсюдження; здійснювати інноваційну діяльність; адаптуватися в умовах сучасного світу.

Мета виховання молоді конкретизується через систему завдань:

- виховання ставлення до праці як до першої життєвої необхідності, важливої цінності й головного способу досягнення особистого успіху, формування потреби у професійному вдосконаленні, вихованні цілеспрямованості, готовності до конкурентоспроможності та співпраці у професійній діяльності;

- формування орієнтації на гуманістичні світоглядні установки й духовні цінності в нових соціально-політичних та економічних умовах суспільства, здібності визначення свого місця й мети в житті, формування самосвідомості й найвищих потреб особистості;

- виховання почуття патріотизму, відданості у служінні Батьківщині;

- формування установки на безперервний процес саморозвитку, засвоєння художніх та наукових досягнень загальнолюдської і національної культури, на формування почуття міри, смаку, стилю, що дозволять брати участь у культурному житті українського суспільства;

- залучення до загальнолюдських норм моральності, національних традицій і корпоративних цінностей свого професійного й соціального середовища, розвиток навичок адекватної самооцінки й оцінки результатів своєї діяльності;

- формування потреби у здоровому способі життя й фізичному удосконаленні, закріпленні морального й фізич-

ного здоров'я;

- формування культури сім'ї, поваги до старшого покоління, почуття відповідальності за виховання дітей;

- збереження та закріплення найкращих традицій вищого навчального закладу, українського студентства, спрямованих на виховання у студентів уявлень про престижність МНАУ;

- розвиток та вдосконалення роботи органів студентського самоврядування як однієї із необхідних умов сучасного розвитку університетського об'єднання;

- формування корпоративної культури університету, що визначає систему цінностей, яка об'єднує студентську молодь та науково-педагогічний склад МНАУ для досягнення спільної мети;

- формування згуртованого університетського колективу, комфортних соціально-психологічних умов для комунікативно-особистісного розвитку майбутніх фахівців.

Принципи організації виховання:

- демократизм, що передбачає реалізацію системи виховання, яка базується на педагогіці співпраці взаємодії викладача і студента;

- об'єктивізм і гуманізм як основа взаємодії із суб'єктами виховання;

- повага до загальнолюдських цінностей, прав і свобод громадян, коректність, терпимість, дотримання етичних норм;

- професіоналізм, організованість, відповідальність, дисципліна та самодисципліна, компетентність, конструктивність, раціоналізм, активна участь у громадському житті МНАУ, самодіяльності, спортивних заходах тощо;

- толерантність, що передбачає наявність плюралізму думок, підходів, різних ідей для вирішення проблем, терпимість до думок інших людей, урахування їх інтересів, терпимість до іншого способу життя та поведінки людей, що відповідає нормативним вимогам законів;

- індивідуалізація та диференціація, що формують систему виховання у ВНЗ; патріотизм та виховання любові до України, почуття відповідальності; варіативність технологій та змісту виховного процесу.

Ціннісними орієнтаціями виховання є:

1. Людина як найвища цінність – особистість студента у своїй унікальності, її світ у поєднанні зовнішніх проявів та внутрішніх хвилювань, її права на життєві інтереси, сьогодення та майбуття.

2. Честь і гідність як моральний критерій та регулятор життєвого і професійного самовизначення особистості, її діяльності та становлення до всіх суб'єктів навчального процесу, як моральна основа творчої соціально спрямованої самореалізації.

3. Особисте та суспільне благо як ключова життєва мета громадянина України,

як гармонійне поєднання у житті студента особистого та колективного.

4. Свобода та відповідальність, право вибору як найважливіша передумова успішної діяльності та підтримка в університеті демократичного устрою життя.

5. Розвиток як основний смисл професійної діяльності педагогічного колективу, що сприяє розвитку творчої індивідуальності студента.

6. Професійна компетентність та гуманістична орієнтація як головні умови вирішення професійних завдань, поставлених перед майбутнім фахівцем в умовах модернізації суспільства та системи вищої професійної освіти в Україні.

Система планування виховної роботи включає комплексний план виховної роботи університету, зокрема:

план засідань ради з виховної роботи;

план культурно-виховних заходів;

план засідань рад з виховної роботи на факультетах;

план роботи студентського профспілкового комітету;

план роботи студентської колегії;

план роботи практичного семінару

для кураторів академічних груп (методи проведення виховної роботи як в аудиторній, так і позааудиторній час: кураторські години, круглі столи, конкурси, тренінги);

організаційно-методичні матеріали з виховної роботи;

план роботи бібліотеки;

план роботи клубів за інтересами, гуртків, студій, спортивних секцій, телестудії, туристичного гуртка тощо.

Під час планування виховної роботи на всіх рівнях має використовуватися комплекс її методичного забезпечення, який містить:

положення про куратора академічної групи Миколаївського національного аграрного університету;

положення про старосту академічної групи Миколаївського національного аграрного університету;

положення про планування, штатно-фінансове забезпечення, здійснення виховної роботи та контроль за її виконанням у Миколаївському національному аграрному університеті;

статут Миколаївського національного аграрного університету про права та обов'язки студентів;

статут Миколаївського національного аграрного університету про організації студентського самоврядування;

правила внутрішнього розпорядку Миколаївського національного аграрного університету;

правила внутрішнього розпорядку у студентських гуртожитках Миколаївського національного аграрного університету;

інформацію про спортивні секції, творчі колективи, клуби за інтересами, змагання, конкурси, основні заходи університету, у яких молодь може брати участь;

положення про визначення рейтингу на кращого студента, яке містить порядок визначення рейтингу, мету його створення, формування мотивації до ефективної навчально-виховної діяльності студентів;

положення про визначення рейтингу на кращу академічну групу;

положення про студентський гуртожиток, яке містить загальні положення, права і обов'язки мешканців, заохочення та стягнення.

Особистість сучасної людини формується у складний період девальвації духовних цінностей; асоціальних явищ і поведінки молоді.

Сьогодні час підказує необхідність формування нових тенденцій і принципів, які мають бути покладені в основу сучасної системи навчання і виховання.

Вчена рада МНАУ визначила кардинальні шляхи реалізації концепції художньо-естетичного виховання студентів, відкривши факультет культури й виховання, що став центром художньо-естетичного виховання майбутніх економістів, бухгалтерів, фінансистів, технологів, агрономів, інженерів, механіків тощо.

Науково-педагогічні працівники, керівники творчих колективів факультету культури і виховання МНАУ створили художньо-естетичне поле, працюючи у якому, студент може розвиватися, формувати сукупність якостей, властивостей, що характеризують його як особистість, здатну будувати життя і стосунки з людьми за законами краси.

У художньо-естетичному вихованні молоді МНАУ ми керуємося такими принципами:

- єдність краси і добра - шлях до прекрасного одночасно є шляхом до добра; навчання прекрасного є одночасно і навчанням добра;

- єдність національного, загальнолюдського – формування національної свідомості, любові до рідної землі, володіння надбаннями світової культури;

- неперервність, спадкоємність потребує, щоб вплив на особистість у позитивному вимірі починався з її народження і продовжувався протягом усього життєвого шляху;

- демократизація і гуманізація – тісна співпраця науково-педагогічного працівника-куратора і студента, створення умов для творчості та самореалізації особистості;

- активність, творча самостійність студентів в освітньо-виховному процесі, художній самодіяльній творчості.

Освітня і просвітницька робота з молоддю МНАУ бачиться одним із важли-

вих засобів естетичного виховання. Різноманітними є форми організації естетичного впливу студентів, з-поміж яких: лекція як важлива форма освітнього процесу у МНАУ; наукова діяльність студентів, в основі якої покладено творчість (фантазія, уява, інтуїція) тощо.

Велика роль в естетичному вихованні студентів належить творчим клубам, студіям, музеям, художнім виставкам тощо.

Так, у МНАУ діють художні колективи: народний студентський хоровий колектив "Калина", студія естрадного вокалу, студія естрадного танцю, народна театральна студія "М.А.С.К.А.", ансамбль народного танцю "Золотий колос", туристичний клуб "Ніка", "Імідж-студія" бального танцю, студія розмовного жанру, студія гри на музичних інструментах, гурток підготовки телеведучих та відеооператорів студентського телебачення "МНАУ-ТВ", збірна команда КВН.

Чітко визначені завдання художньо-естетичного виховання студентів дають можливість:

- залучати студентів різних факультетів до українського менталітету, зберігаючи культурний спадок нації через пізнання основ національної культури;

- задовольняти різноманітні запити художньо обдарованих студентів шляхом відбору тих, хто цікавиться різними видами мистецтва й наділені певними здібностями; залучення їх до творчої діяльності;

- виховувати повагу, цікавість до народних традиційних свят, звичаїв через мистецтво;

- залучати місцеві культурні ресурси (музеї, концертні зали, бібліотеки, театри, музичні, художні колективи тощо) для формування художньо-естетичних смаків студентської молоді;

- готувати студентів до самостійного духовного освоєння справжніх художніх цінностей національної культури;

- формувати цілісне уявлення про різні види мистецтва;

- репрезентувати кращі творчі колективи університету на фестивалях, оглядах, конкурсах, підтверджувати високий художньо-естетичний рівень виховання студентів.

З метою більш ефективного впливу мистецтва на виховання майбутніх працівників аграрного сектора держави участь студентів у різноманітних творчих колективах університету виходить за межі власне художньої самодіяльності.

Усі творчі колективи беруть участь у заходах, спрямованих на залучення якомога більшої кількості студентів до художньо-естетичної діяльності і пропаганди різноманітних видів мистецтва, з-поміж яких: презентація творчих колективів, літературно-музичні композиції, творчі

зустрічі з працівниками культури і мистецтва (поетами, художниками), презентації студентів – авторів поетичних збірок, виїзні концерти, спектаклі в населених пунктах Миколаївщини, фестивалі творчості всеукраїнського, обласного, регіонального, міського рівнів, відкриті дискусії з проблем, що хвилюють молодь, виставки творчих робіт студентів з декоративно-ужиткового мистецтва, фестивалі "Барви осені", "Студентський зорепад", шефські виїзди з художніми програмами, лекції-концерти за участю мистецтвознавців міста, регіону тощо.

Висновки. Позитивний досвід управління виховною роботою в Миколаївському національному аграрному університеті дозволив визначити переваги художньо-естетичної діяльності студентів у процесі організації естетичного виховання, з-поміж яких: можливість реалізації творчого потенціалу особистості в художньо-естетичній діяльності; розвиток навичок спілкування в процесі колективної творчої діяльності; виховання морально-естетичних якостей особистості, художньо-естетичних смаків.

Практика роботи з управління художньо-естетичним вихованням студентів Миколаївського національного аграрного університету свідчить, що залучення молоді до участі в художньо-естетичній самодіяльності має значний вплив на розвиток її духовної культури, формування естетичних смаків, підвищує самооцінку, полегшує спілкування в колективі.

Л І Т Е Р А Т У Р А

1. Буров А. І. Проблеми естетичного розвитку особи школяра / А. І. Буров. – М. : Педагогіка, 1987. – 96 с.

2. Божович Л. І. Пізнавальні інтереси та шляхи їх вивчення: монографія / Л. І. Божович. – М. : Изв-ия АПНРРФСР, 1955. – 173 с.

3. Лихачев Б. Т. Теория эстетического воспитания школьников : [учеб. пособ. по спецкурсу для студентов пединститутов] / Б. Т. Лихачев. – Москва : Просвещение, 1985. – 176 с.

4. Безклубенко С. Д. Фундаментальні категорії сучасної естетики // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності / С. Д. Безклубенко // Зб. наук. праць / [Відп. ред.: М. М. Бровко, О. Г. Шутов]. – К. : Знання, 2000. – 129 с.

5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5 т. - Т. 3. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад.школа, 1977. – 670 с.

6. Шацкая В. Н. Общие вопросы эстетического воспитания в школе / В. Н. Шацкая. – Москва, 1980. – 123 с.

Стаття надійшла 25.05.2016 р.